Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JULIANE KOKOTT
της 13ης Σεπτεμβρίου 2018 [1]

Υπόθεση C-194/17 P

Georgios Pandalis
κατά

Γραφείου Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO)

«Αίτηση αναιρέσεως – Σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Κανονισμός 207/2009 – Διαδικασία εκπτώσεως – Λεκτικό σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης CYSTUS – Ουσιαστική χρήση – Περιγραφικός χαρακτήρας του σήματος – Συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση – Οδηγία 2002/46/ΕΚ»

I. Εισαγωγή

1. Ο κανονισμός για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης [2] προβλέπει την περίπτωση κατά την οποία το καταχωρισμένο σήμα στερείται διακριτικού χαρακτήρα και συνιστά μόνον περιγραφή. Στην περίπτωση αυτή, το σήμα μπορεί να κηρυχθεί άκυρο δυνάμει του άρθρου 52, κατόπιν σχετικής αιτήσεως, αλλά κατ' αρχήν δεν θα έπρεπε να έχει καταχωρισθεί. Επιπλέον, ο δικαιούχος σήματος δύναται να κηρυχθεί έκπτωτος των δικαιωμάτων του βάσει του άρθρου 51, εάν επί πέντε έτη δεν έχει γίνει ουσιαστική χρήση του σήματος. Στην υπό κρίση υπόθεση διερευνώνται οι συνέπειες του περιγραφικού χαρακτήρα του σήματος ως προς την απόδειξη της ουσιαστικής χρήσεως.

2. Το τμήμα προσφυγών του EUIPO και το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκαν στο γεγονός ότι το σήμα δεν χρησιμοποιήθηκε ως σήμα λόγω του περιγραφικού χαρακτήρα του και, ως εκ τούτου, συνήγαγαν το συμπέρασμα ότι ο δικαιούχος του είχε εκπέσει των δικαιωμάτων του. Ο δικαιούχος του σήματος προβάλλει το επιχείρημα ότι κατ' αυτόν τον τρόπο καταστρατηγήθηκε η διαδικασία κηρύξεως ακυρότητας.

3. Τίθεται επιπλέον το ζήτημα αν το επίδικο σήμα χρησιμοποιήθηκε για τα ορθά προϊόντα, ήτοι για συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση. Συναφώς, έχει σημασία η σχετική για τα προϊόντα αυτά οδηγία 2002/46/ΕΚ [3].

1 Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 Κανονισμός (ΕΚ) 207/2009 του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009 για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 2009, L 78, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με την Πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Κροατίας και των προσαρμογών της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΕ 2012, L 112, σ. 21). Εν τω μεταξύ αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΕ) 2017/1001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2017, για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2017, L 154, σ. 1).

3 Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Ιουνίου 2002, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί των συμπληρωμάτων διατροφής (ΕΕ 2002, L 183, σ. 51).

II. Το νομικό πλαίσιο

Α. Ο κανονισμός για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4. Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης περιλαμβάνει απόλυτους λόγους απαραδέκτου της καταχωρίσεως:

«1. Δεν γίνονται δεκτά για καταχώριση:

[…]

γ) τα σήματα που αποτελούνται αποκλειστικά από σημεία ή ενδείξεις που μπορούν να χρησιμεύσουν, στο εμπόριο, προς δήλωση του είδους, της ποιότητας, της ποσότητας, του προορισμού, της αξίας, της γεωγραφικής προέλευσης ή του χρόνου παραγωγής του προϊόντος ή της παροχής της υπηρεσίας ή άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος ή της υπηρεσίας».

5. Το άρθρο 51 του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει την έκπτωση του δικαιούχου του σήματος από τα δικαιώματά του:

«1. Ο δικαιούχος του σήματος της ΕΕ κηρύσσεται έκπτωτος των δικαιωμάτων του, μετά από αίτηση που υποβάλλεται στο Γραφείο ή μετά από ανταγωγή στα πλαίσια αγωγής για παραποίηση/απομίμηση:

α) εάν, επί διάστημα πέντε συνεχών ετών, δεν έχει γίνει ουσιαστική χρήση του σήματος στην Ένωση για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες έχει καταχωρισθεί και δεν υπάρχει εύλογη αιτία για τη μη χρήση· κανείς δεν μπορεί ωστόσο να επικαλεστεί την έκπτωση του δικαιούχου εκ των δικαιωμάτων του, εάν, κατά το διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της λήξης αυτής της περιόδου και της υποβολής της αίτησης ή της άσκησης ανταγωγής, υπήρξε έναρξη ή επανάληψη της ουσιαστικής χρήσης του σήματος· πάντως, η έναρξη ή επανάληψη της χρήσης, εντός προθεσμίας τριών μηνών πριν από την υποβολή της αίτησης ή την άσκηση ανταγωγής, η οποία δεν αρχίζει να προσμετράται πριν από τη συμπλήρωση της συνεχούς πενταετίας μη χρήσης, δεν λαμβάνεται υπόψη, αν οι προπαρασκευαστικές ενέργειες για την έναρξη ή την επανάληψη της χρήσης συνέβησαν μόνον αφού έλαβε γνώση ο δικαιούχος ότι θα μπορούσε να υποβληθεί η αίτηση ή να ασκηθεί η ανταγωγή·

[…]

2. Εάν ο λόγος έκπτωσης αφορά μέρος μόνο των προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες έχει καταχωρισθεί το κοινοτικό σήμα, ο δικαιούχος κηρύσσεται έκπτωτος των δικαιωμάτων του μόνο για τα συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες.»

6. Το άρθρο 75 του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπενθυμίζει την υποχρέωση αιτιολογήσεως και το δικαίωμα ακροάσεως:

«Οι αποφάσεις του Γραφείου αιτιολογούνται. Μπορούν να στηρίζονται μόνο στους λόγους επί των οποίων οι διάδικοι είχαν τη δυνατότητα να λάβουν θέση.»

Β. Η οδηγία 2002/46

7. Η οδηγία 2002/46 αφορά τα συμπληρώματα διατροφής. Το άρθρο 2, στοιχείο α′, ορίζει τα συμπληρώματα διατροφής ως

«τα τρόφιμα με σκοπό τη συμπλήρωση της συνήθους δίαιτας, τα οποία αποτελούν συμπυκνωμένες πηγές θρεπτικών συστατικών ή άλλων ουσιών με θρεπτικές ή φυσιολογικές επιδράσεις, μεμονωμένων ή σε συνδυασμό, και τα οποία διατίθενται στο εμπόριο σε δοσιμετρικές μορφές, ήτοι μορφές παρουσίασης όπως, κάψουλες, παστίλιες, δισκία, χάπια και άλλες παρόμοιες μορφές, καθώς και φακελάκια σκόνης, φύσιγγες υγρού προϊόντος, φιαλίδια με σταγονόμετρο, και άλλες παρόμοιες μορφές υγρών και κόνεων που προορίζονται να ληφθούν σε προμετρημένες μικρές μοναδιαίες ποσότητες».

8. Το άρθρο 6 της οδηγίας 2002/46 περιλαμβάνει απαιτήσεις σχετικά με την επισήμανση:

«1. Για την εφαρμογή του άρθρου 5 παράγραφος 1 της οδηγίας 2000/13/ΕΚ, η ονομασία υπό την οποία πωλούνται τα προϊόντα που υπάγονται στην παρούσα οδηγία είναι "συμπλήρωμα διατροφής".

2. Η επισήμανση, παρουσίαση και διαφήμιση των συμπληρωμάτων διατροφής δεν αποδίδουν στα προϊόντα αυτά ιδιότητες πρόληψης, αγωγής ή θεραπείας ανθρώπινης νόσου, ούτε αναφέρουν τέτοιες ιδιότητες.

3. Υπό την επιφύλαξη της οδηγίας 2000/13/ΕΚ, η επισήμανση περιλαμβάνει υποχρεωτικά τα ακόλουθα στοιχεία:

α) το όνομα των κατηγοριών θρεπτικών συστατικών ή ουσιών που χαρακτηρίζουν το προϊόν ή ένδειξη σχετική με τη φύση των εν λόγω θρεπτικών συστατικών ή ουσιών·

β) τη συνιστώμενη για ημερήσια κατανάλωση δόση του προϊόντος·

γ) προειδοποίηση να μην γίνεται υπέρβαση της συγκεκριμένης συνιστώμενης ημερήσιας δόσης·

δ) δήλωση ότι τα συμπληρώματα διατροφής δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως υποκατάστατο μιας ποικίλης δίαιτας·

ε) δήλωση σύμφωνα με την οποία τα προϊόντα πρέπει να φυλάσσονται μακριά από τα μικρά παιδιά.»

III. Το ιστορικό της διαφοράς και η εξέλιξη της διαδικασίας ενώπιον του EUIPO και του Γενικού Δικαστηρίου

9. Ο G. Pandalis είναι δικαιούχος σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο συνίσταται στο λεκτικό σημείο CYSTUS. Το EUIPO καταχώρισε το εν λόγω σήμα στις 5 Ιανουαρίου 2004. Η σχετική αίτηση καταχωρίσεως αφορούσε, μεταξύ άλλων, «συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση» που υπάγονται στην κλάση 30 του Διακανονισμού της Νίκαιας για τη διεθνή ταξινόμηση των προϊόντων και των υπηρεσιών με σκοπό την καταχώριση σημάτων, της 15ης Ιουνίου 1957, όπως έχει αναθεωρηθεί και τροποποιηθεί.

A. Η διαδικασία ενώπιον του EUIPO και η απόφαση του τμήματος προσφυγών

10. Στις 3 Σεπτεμβρίου 2013 η LR Health & Beauty Systems GmbH υπέβαλε αίτηση, δυνάμει του άρθρου 51, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης [νυν άρθρο 58, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1001], προκειμένου ο δικαιούχος του σήματος CYSTUS να κηρυχθεί έκπτωτος των δικαιωμάτων του. Στήριξε την αίτησή της στο ότι, επί διάστημα πέντε συνεχών ετών, δεν είχε γίνει ουσιαστική χρήση του σήματος.

11. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο G. Pandalis και η LR Health & Beauty Systems επισήμαναν, κατόπιν σχετικών ερωτήσεων εκ μέρους του Δικαστηρίου, ότι κατά του σήματος CYSTUS εκκρεμεί και διαδικασία κηρύξεως ακυρότητας. Η διαδικασία αυτή ανάγεται στο ότι το σήμα είναι περιγραφικό. Το EUIPO ανέστειλε την εν λόγω διαδικασία έως ότου περατωθεί η παρούσα διαδικασία.

12. Με απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2014, το τμήμα ακυρώσεων του EUIPO έκρινε την αίτηση εκπτώσεως. Κήρυξε έκπτωτο των δικαιωμάτων του τον δικαιούχο του σήματος όσον αφορά ένα μέρος των καταχωρισμένων προϊόντων, μεταξύ των οποίων και τα «συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση» που υπάγονται στην κλάση 30 της ταξινομήσεως της Νίκαιας.

13. Με απόφαση της 30ής Οκτωβρίου 2015, το πρώτο τμήμα προσφυγών απέρριψε την προσφυγή του G. Pandalis κατά της αποφάσεως του τμήματος ακυρώσεων.

14. Το τμήμα προσφυγών στήριξε την απόφασή του σε δύο κύρια επιχειρήματα.

15. Πρώτον, ο G. Pandalis δεν χρησιμοποίησε τον όρο «Cystus» ως σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά ως περιγραφή των προϊόντων του για να δηλώσει ότι τα προϊόντα περιείχαν εκχυλίσματα του φυτού *Cistus Incanus L.* ως βασική δραστική ουσία. Για να διαπιστωθεί η χρήση ως σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αρκεί το ότι τα προϊόντα έφερε τον όρο CYSTUS αντί του «Cistus» και το ότι σε ορισμένες περιπτώσεις χρησιμοποιούνταν το σύμβολο «®». Ο λόγος αυτός και μόνον επιβάλλει την έκπτωση του δικαιούχου του σήματος από τα δικαιώματά του.

16. Δεύτερον, το τμήμα προσφυγών έκρινε ότι ο G. Pandalis δεν απέδειξε ότι προέβη σε ουσιαστική χρήση του σήματος όσον αφορά «συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση» που υπάγονται στην κλάση 30, καθόσον η παρουσίασή τους δεν πληρούσε τις απαιτήσεις της οδηγίας 2002/46.

Β. Η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου

17. Στις 14 Ιανουαρίου 2016 ο G. Pandalis άσκησε προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κατά της προσβαλλομένης αποφάσεως του τμήματος προσφυγών. Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση της 14ης Φεβρουαρίου 2017.

IV. Η αναιρετική διαδικασία και τα αιτήματα των διαδίκων

18. Με δικόγραφο που κατατέθηκε στις 14 Απριλίου 2017, ο G. Pandalis άσκησε αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου.

19. Ζητεί από το Δικαστήριο:

1) να αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Φεβρουαρίου 2017 στην υπόθεση T-15/16, σχετικά με διαδικασία εκπτώσεως από το δικαίωμα επί του υπ' αριθ. 001273119 σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης CYSTUS·

2) να ακυρώσει την απόφαση του πρώτου τμήματος προσφυγών του EUIPO, της 30ής Οκτωβρίου 2015, στην υπόθεση R 2839/2014-1, σχετικά με διαδικασία εκπτώσεως από το δικαίωμα επί του υπ' αριθ. 001273119 σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης CYSTUS·

3) να ακυρώσει την απόφαση του τμήματος ακυρώσεων[4], της 12ης Σεπτεμβρίου 2014, στη διαδικασία 8374 C για την κήρυξη ακυρότητας, στο μέτρο που κρίθηκε ότι ο δικαιούχος του υπ' αριθ. 001273119 σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης CYSTUS εκπίπτει από το δικαίωμά του επί αυτού όσον αφορά τα προϊόντα «συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση» της κλάσης 30·

4) να απορρίψει το αίτημα το οποίο προέβαλε η LR Health & Beauty Systems ενώπιον τόσο του τμήματος ακυρώσεων όσο και του τμήματος προσφυγών για κήρυξη της ακυρότητας του υπ' αριθ. 001273119 σήματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης CYSTUS, στο μέτρο που το αίτημα αφορούσε τα προϊόντα «συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση» της κλάσης 30·

5) να καταδικάσει το EUIPO στα δικαστικά έξοδα.

20. Το EUIPO και η LR Health & Beauty Systems ζητούν από το Δικαστήριο:

1) να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και

2) να καταδικάσει τον αναιρεσείοντα στα δικαστικά έξοδα.

21. Οι διάδικοι κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις και τις ανέπτυξαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 20ής Ιουνίου 2018.

V. Νομική εκτίμηση

22. Ο G. Pandalis στηρίζει την αίτηση αναιρέσεως της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου σε τρεις λόγους αναιρέσεως. Ο πρώτος αφορά την υπαγωγή των προϊόντων που φέρουν το σήμα CYSTUS στην κατηγορία «συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση» (σχετικά, υπό Β), ο δεύτερος λόγος εστιάζει στο κατά πόσον ο G. Pandalis χρησιμοποίησε το σήμα CYSTUS ως σήμα κατά την επισήμανση των προϊόντων (σχετικά, υπό Γ) και ο τρίτος έχει σχέση με το δικαίωμα ακροάσεως στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του EUIPO (σχετικά, υπό Δ). Κατ' αρχάς όμως επιβάλλεται μια προκαταρκτική παρατήρηση σχετικά με τους δύο πρώτους λόγους αναιρέσεως.

Α. Προκαταρκτική παρατήρηση

23. Προκειμένου να γίνουν κατανοητοί οι δύο πρώτοι λόγοι αναιρέσεως, πρέπει να υπομνησθεί ότι το EUIPO στήριξε την έκπτωση του δικαιούχου του επίδικου σήματος από τα δικαιώματά του στο ότι δεν έγινε ουσιαστική χρήση του σήματος για την κατηγορία προϊόντων για την οποία ζητήθηκε η καταχώριση.

24. Συναφώς, το τμήμα προσφυγών έκρινε, πρώτον, ότι η λέξη «Cystus» δεν χρησιμοποιήθηκε ως σήμα, αλλά μόνον περιγραφικώς και, δεύτερον, ότι *κανένα* προϊόν του G. Pandalis δεν μπορεί να θεωρηθεί ως «συμπλήρωμα διατροφής για μη ιατρική χρήση». Η προσβαλλόμενη απόφαση, λοιπόν, είχε διπλή βάση, δηλαδή καθένας από τους δύο άξονες αιτιολογήσεως σκοπεί εν τέλει να αιτιολογήσει *πλήρως* την απόφαση.

25. Εντούτοις, στο πλαίσιο της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέτασε διεξοδικώς αν οι λόγοι ακυρώσεως που προέβαλε ο G. Pandalis θέτουν εν αμφιβόλω και τους δύο άξονες αιτιολογήσεως.

4 Η υποσημείωση δεν αφορά το ελληνικό κείμενο.

26. Αντιθέτως, όσον αφορά ορισμένα από τα εν λόγω προϊόντα, ήτοι τα «Pilots Friend Immunizer®», «Immun44® Saft» και «Immun44® Kapseln», καθώς και «τα άλλα προϊόντα στα οποία ο όρος "Cystus" χρησιμοποιούνταν αποκλειστικώς στις φράσεις "Cystus 52" ή "Cystus 052", με ή χωρίς το σύμβολο "®"», περιορίστηκε στη διαπίστωση ότι η λέξη «Cystus» δεν είχε χρησιμοποιηθεί ως σήμα, αλλά περιγραφικώς. Ο G. Pandalis βάλλει κατά των διαπιστώσεων αυτών με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως.

27. Ωστόσο, όσον αφορά τη χρήση για ορισμένα άλλα προϊόντα, ήτοι καραμέλες, παστίλιες για τον λαιμό, αφέψημα, διάλυμα γαργαρισμών, δισκία με αντιφλεγμονώδη δράση, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως χρήση σχετική με «συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση». Η απόφαση αυτή αποτελεί το αντικείμενο του πρώτου λόγου αναιρέσεως.

28. Συνεπώς, η αίτηση αναιρέσεως του G. Pandalis μπορεί να ευδοκιμήσει εάν γίνει δεκτός ένας εξ αυτών των λόγων αναιρέσεως σε σχέση με ένα από τα εν λόγω προϊόντα. Στην περίπτωση αυτή, δηλαδή, θα έπρεπε να εξετασθεί περαιτέρω αν η χρήση του σήματος CYSTUS για το συγκεκριμένο προϊόν αρκεί για να θεμελιώσει ουσιαστική χρήση.

Β. Πρώτος λόγος αναιρέσεως – Απουσία «συμπληρωμάτων διατροφής για μη ιατρική χρήση»

29. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, ο G. Pandalis βάλλει κατά των σκέψεων 54 έως 59 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Στις σκέψεις αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ότι το τμήμα προσφυγών του EUIPO ορθώς διαπίστωσε ότι ο G. Pandalis δεν απέδειξε ότι τα προϊόντα καραμέλες, παστίλιες για τον λαιμό, αφέψημα, διάλυμα γαργαρισμών, δισκία με αντιφλεγμονώδη δράση, τα οποία είχε επισημάνει με το σήμα CYSTUS, συνιστούσαν «συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση».

30. Ο G. Pandalis αντιτείνει, αφενός, ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εφάρμοσε ορθώς τις διατάξεις της οδηγίας 2002/46 σχετικά με τα συμπληρώματα διατροφής και, αφετέρου, ότι η αιτιολογία είναι πλημμελής.

1. Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως – Έννοια του συμπληρώματος διατροφής

31. Ο G. Pandalis στηρίζει το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως σε προβαλλόμενη παράβαση του άρθρου 51, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υποστηρίζει ότι, κατά την εκτίμηση του κατά πόσον ορισμένα προϊόντα συνιστούν συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση κατά την έννοια των κατηγοριών προϊόντων με βάση το δίκαιο των σημάτων, το Γενικό Δικαστήριο όφειλε να στηριχθεί μόνο στον ορισμό των συμπληρωμάτων διατροφής σύμφωνα με το άρθρο 2, στοιχείο α′, της οδηγίας 2002/46 και όχι στις απαιτήσεις επισημάνσεως των συμπληρωμάτων διατροφής που απορρέουν από το άρθρο 6 της εν λόγω οδηγίας.

32. Ωστόσο, το επιχείρημα αυτό δεν λαμβάνει υπόψη δεόντως τη λειτουργία του ορισμού στην οδηγία 2002/46. Ο ορισμός αυτός δεν σκοπεί να οριοθετήσει την κατηγορία προϊόντων με βάση το δίκαιο των σημάτων, αλλά να προσδιορίσει το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων επισημάνσεως.

33. Αντιθέτως, ο τρόπος παρουσιάσεως των συμπληρωμάτων διατροφής ο οποίος διαμορφώνεται από τους κανόνες επισημάνσεως έχει ιδιαίτερη σημασία για την κατηγοριοποίηση προϊόντων με βάση το δίκαιο των σημάτων. Πιο συγκεκριμένα, ο τρόπος παρουσιάσεως καθορίζει την κατηγορία προϊόντων στην οποία υπάγουν οι καταναλωτές το εκάστοτε προϊόν.

34. Συνεπώς, το γεγονός ότι τα εν λόγω προϊόντα δεν πληρούν τις απαιτήσεις επισημάνσεως που θέτει το δίκαιο της Ένωσης για τα συμπληρώματα διατροφής αποτελεί ισχυρή ένδειξη ότι τα προϊόντα δεν μπορούν να θεωρηθούν συμπληρώματα διατροφής.

35. Το αν η παρέκκλιση από τους κανόνες επισημάνσεως επαρκεί για να διαπιστωθεί ότι τα προϊόντα δεν είναι «συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση» συνιστά εκτίμηση πραγματικών περιστατικών.

36. Το ίδιο ισχύει και για τη σημασία που απέδωσε το Γενικό Δικαστήριο στο γεγονός ότι τα επίμαχα προϊόντα διαθέτουν γενικό αριθμό φαρμάκου, πωλούνται σε φαρμακεία και διατίθενται με την ένδειξη ότι προστατεύουν από τη γρίπη και το κρυολόγημα και βοηθούν κατά των φλεγμονών στη στοματική και φαρυγγική κοιλότητα.

37. Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η αίτηση αναιρέσεως περιορίζεται σε νομικά ζητήματα δυνάμει του άρθρου 256, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και του άρθρου 58, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Γενικό Δικαστήριο είναι αποκλειστικώς αρμόδιο να προβαίνει στη διαπίστωση και εκτίμηση των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών, καθώς και να εκτιμά τα αποδεικτικά στοιχεία. Συνεπώς, η εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών και αποδεικτικών στοιχείων δεν συνιστά, υπό την επιφύλαξη της ενδεχόμενης παραμορφώσεώς τους, νομικό ζήτημα υποκείμενο, αυτό καθεαυτό, στον έλεγχο του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως[5].

38. Εντούτοις, ο G. Pandalis διατείνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο παραμόρφωσε τα πραγματικά περιστατικά στη σκέψη 59 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά τις καραμέλες «Cystus», καθόσον οι καραμέλες αυτές δεν έφεραν την ως άνω ένδειξη περί ευεργετικών αποτελεσμάτων για την υγεία. Τέτοια αιτίαση είναι παραδεκτή στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας.

39. Ωστόσο, το EUIPO επισημαίνει ορθώς ότι η αιτίαση αυτή στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Πιο συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο δεν διαπιστώνει, στη σκέψη 59, ότι οι καραμέλες «Cystus» διατίθενται *με* την εν λόγω ένδειξη, αλλά επιβεβαιώνει την εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του τμήματος προσφυγών. Το τμήμα προσφυγών όμως είχε αναγνωρίσει ότι το συγκεκριμένο προϊόν διατίθεται χωρίς τέτοια ένδειξη και είχε λάβει υπόψη το γεγονός αυτό κατά την εκτίμησή του[6].

40. Επομένως, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί εν μέρει ως απαράδεκτο και κατά τα λοιπά ως αβάσιμο.

2. Επί του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως – Πλημμελής αιτιολογία

41. Με το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, ο G. Pandalis προβάλλει αιτίαση περί πλημμελούς αιτιολογίας.

42. Συναφώς, μια πρώτη πλημμέλεια συνίσταται στο ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν προέβη σε καμία διαπίστωση ως προς την κατηγορία στην οποία πρέπει να υπαχθούν τα προϊόντα του.

43. Ο G. Pandalis όμως δεν λαμβάνει υπόψη δεόντως το αντικείμενο της διαφοράς. Αυτό έγκειται αποκλειστικώς στο αν ο G. Pandalis μπορούσε να αποδείξει την ουσιαστική χρήση του σήματος CYSTUS σε σχέση με «συμπληρώματα διατροφής για μη ιατρική χρήση». Ως προς τούτο δεν έχει καμία σημασία σε ποια άλλη κατηγορία πρέπει να υπαχθούν τα προϊόντα του.

5 Αποφάσεις της 7ης Οκτωβρίου 2004, Mag Instrument κατά ΓΕΕΑ (C-136/02 P, EU:C:2004:592, σκέψη 39), της 17ης Ιουλίου 2014, Reber κατά ΓΕΕΑ (C-141/13 P, EU:C:2014:2089, σκέψη 35), και της 26ης Ιουλίου 2017, Staatliche Porzellan-Manufaktur Meissen κατά EUIPO (C-471/16 P, EU:C:2017:602, σκέψη 34).

6 Σκέψη 57 της προσβαλλομένης αποφάσεως.

44. Περαιτέρω, ο G. Pandalis υποστηρίζει ότι από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν προκύπτει ο λόγος για τον οποίο το Γενικό Δικαστήριο, κατά την εξέταση με βάση το άρθρο 51, παράγραφος 1, στοιχείο α′, και παράγραφος 2, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν έλεγξε χωριστά εάν το επίδικο σήμα της Ένωσης έχει χρησιμοποιηθεί για τις καραμέλες «Cystus».

45. Συναφώς όμως έχει επίσης καθοριστική σημασία το ότι το Γενικό Δικαστήριο υιοθέτησε ως προς το ζήτημα αυτό –σχεδόν συνολικά– την εκτίμηση του τμήματος προσφυγών. Πράγματι, κατ' αυτόν τον τρόπο απορρίπτει, τουλάχιστον εμμέσως, τις αντιρρήσεις του G. Pandalis σε σχέση με το εν λόγω προϊόν.

46. Το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει, ως εκ τούτου, να απορριφθεί ως αβάσιμο.

Γ. Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως – Χρήση ως σήμα

47. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, ο G. Pandalis προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι στις σκέψεις 43 και 46 δέχθηκε κατά τρόπο γενικό ότι το επίδικο σήμα της Ένωσης CYSTUS συνιστά περιγραφική ένδειξη σχετική με την ονομασία του φυτού «Cistus», χωρίς να λάβει υπόψη τον συγκεκριμένο τρόπο χρήσεως του σήματος. Τούτο συνιστά άλλη μια πλάνη περί το δίκαιο κατά την εφαρμογή του άρθρου 51, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διότι η χρήση του σήματος, κατά τον G. Pandalis, έπρεπε να αναγνωρισθεί ως ουσιαστική. Επιπλέον, η αιτιολογία στα σημεία αυτά είναι αντιφατική.

48. Συναφώς, επιβάλλεται να εξετασθούν κατ' αρχάς οι επισημάνσεις του Γενικού Δικαστηρίου στη σκέψη 46 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, οι οποίες, εκ πρώτης όψεως, δημιουργούν όντως την εντύπωση ότι υφίσταται πλάνη περί το δίκαιο, και στη συνέχεια η λοιπή συλλογιστική του επί του συγκεκριμένου λόγου ακυρώσεως.

1. Επί της σκέψεως 46 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως – Ο περιγραφικός χαρακτήρας του σήματος CYSTUS

49. Στη σκέψη 46 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε το συμπέρασμα ότι το τμήμα προσφυγών δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο όταν έκρινε ότι το ενδιαφερόμενο κοινό θα αντιλαμβανόταν τον όρο «Cystus» ως περιγραφική ένδειξη σχετική με την ονομασία του φυτού «Cistus» και όχι ως σήμα της Ένωσης, χωρίς να διαπιστώσει συγχρόνως την ύπαρξη απόλυτου λόγου απαραδέκτου κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

50. Ο G. Pandalis ορθώς αντιτείνει στο συμπέρασμα αυτό ότι οι ανωτέρω επισημάνσεις –αν εξετασθούν μεμονωμένα– είναι αντιφατικές. Πράγματι, εάν το ενδιαφερόμενο κοινό αντιλαμβάνεται το σήμα μόνον ως περιγραφική ένδειξη, αποκλείεται η χρήση του ως σήματος. Τούτο θα συνεπαγόταν συγχρόνως –ανεξαρτήτως της αντίθετης εκτιμήσεως του Γενικού Δικαστηρίου– την ύπαρξη απόλυτου λόγου απαραδέκτου βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

51. Επιπλέον, το ως άνω συμπέρασμα θα ήταν αμφίβολο και για τον λόγο ότι προδικάζει την έκβαση μιας διαδικασίας κηρύξεως ακυρότητας στο πλαίσιο μιας διαδικασίας εκπτώσεως. Εκ πρώτης όψεως, αυτό θα αντέβαινε στην απόφαση Formula One Licensing κατά ΓΕΕΑ. Κατά την εν λόγω απόφαση, στο πλαίσιο διαδικασίας ανακοπής κατά σήματος της Ένωσης του οποίου ζητήθηκε η καταχώριση, δεν είναι δυνατό να κριθεί, όσον αφορά σημείο πανομοιότυπο με σήμα προστατευόμενο σε κράτος μέλος, ότι συντρέχει απόλυτος λόγος απαραδέκτου, όπως η έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα. Ωστόσο, ο χαρακτηρισμός ενός σημείου ως περιγραφικού ή γενικού ισοδυναμεί με αναγνώριση της ελλείψεως

διακριτικού χαρακτήρα[7].

52. Βεβαίως, κατά της εφαρμογής της νομολογίας αυτής στην παρούσα υπόθεση θα μπορούσε να προβληθεί ότι το Δικαστήριο στηρίζεται στο γεγονός ότι ούτε το EUIPO ούτε το Γενικό Δικαστήριο είναι αρμόδια να εξετάσουν εθνικό σήμα[8]. Αντιθέτως, οι θεσμικές αρμοδιότητες καλύπτουν το επίδικο σήμα της Ένωσης –απλώς πρέπει να ασκηθούν στο πλαίσιο άλλης διαδικασίας.

53. Ωστόσο, το Δικαστήριο δέχεται επίσης ότι ο κανονισμός για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναγνωρίζει, στο πλαίσιο της διαδικασίας ανακοπής, ότι τα προγενέστερα σήματα διαθέτουν ορισμένο βαθμό διακριτικού χαρακτήρα[9]. Η λογική αυτή μπορεί να εφαρμοσθεί ευχερώς κατά την εξέταση της ουσιαστικής χρήσεως του καταχωρισμένου σήματος της Ένωσης.

54. Εν προκειμένω όμως το ζήτημα αυτό μπορεί να παραμείνει ανοικτό.

55. Πράγματι, το Γενικό Δικαστήριο διευκρινίζει, στη σκέψη 47 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το συμπέρασμα το οποίο επιδίωκε να συναγάγει με την ατυχή διατύπωση στη σκέψη 46. Πιο συγκεκριμένα, κατά το Γενικό Δικαστήριο, ο όρος «Cystus» *δεν* στερείται *κάθε διακριτικού χαρακτήρα*, όπως θα συνέβαινε με μια αμιγώς περιγραφική έννοια[10], αλλά διαθέτει τουλάχιστον *ασθενή διακριτικό χαρακτήρα*. Κατ' αυτόν τον τρόπο πληρούνται οι απαιτήσεις της προπαρατεθείσας νομολογίας[11].

56. Εξάλλου, η ερμηνεία αυτή στηρίζει και τη διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου ότι το τμήμα προσφυγών δεν προέβη σε εκτιμήσεις σχετικά με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

57. Επομένως, οι αντιρρήσεις του G. Pandalis ως προς τη σκέψη 46 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ανάγονται σε εσφαλμένη ερμηνεία των –ομολογουμένως ασαφών– επισημάνσεων του Γενικού Δικαστηρίου.

2. Επί της λοιπής συλλογιστικής – Εκτίμηση της πραγματικής χρήσεως του σήματος CYSTUS

58. Κατά τα λοιπά, η επιχειρηματολογία του G. Pandalis στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου ακυρώσεως στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό σε επιλεκτική και, ως εκ τούτου, εσφαλμένη ερμηνεία της εκτιμήσεως του σχετικού λόγου ακυρώσεως από το Γενικό Δικαστήριο, συμπεριλαμβανομένων και των αμφισβητούμενων σκέψεων.

59. Πρώτον, το Γενικό Δικαστήριο, όπως επισημάνθηκε ήδη, δεν έκρινε κατά τρόπο γενικό ότι το σήμα CYSTUS μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνον περιγραφικώς. Αντιθέτως, ο ασθενής διακριτικός χαρακτήρας τον οποίο αναγνώρισε το Γενικό Δικαστήριο σημαίνει ότι το εν λόγω σήμα δύναται, κατ' αρχήν, να χρησιμοποιηθεί ως σήμα· δηλαδή, κατά το Γενικό Δικαστήριο, δεν αποκλείεται η χρήση του σήματος κατά τέτοιον τρόπο ώστε οι καταναλωτές να το αντιλαμβάνονται ως ένδειξη προελεύσεως ενός προϊόντος και όχι απλώς ως περιγραφή των συστατικών του.

7 Απόφαση της 24ης Μαΐου 2012, Formula One Licensing κατά ΓΕΕΑ (C-196/11 P, EU:C:2012:314, σκέψη 41).

8 Αποφάσεις της 24ης Μαΐου 2012, Formula One Licensing κατά ΓΕΕΑ (C-196/11 P, EU:C:2012:314, σκέψεις 40, 44 και 45), και της 8ης Νοεμβρίου 2016, BSH κατά EUIPO (C-43/15 P, EU:C:2016:837, σκέψη 66), καθώς και διατάξεις της 30ής Μαΐου 2013, Wohlfahrt κατά ΓΕΕΑ (C-357/12 P, EU:C:2013:356, σκέψη 46), και της 16ης Οκτωβρίου 2013, medi κατά ΓΕΕΑ (C-410/12 P, EU:C:2013:702, σκέψη 34).

9 Απόφαση της 24ης Μαΐου 2012, Formula One Licensing κατά ΓΕΕΑ (C-196/11 P, EU:C:2012:314, σκέψεις 46 και 47).

10 Απόφαση της 24ης Μαΐου 2012, Formula One Licensing κατά ΓΕΕΑ (C-196/11 P, EU:C:2012:314, σκέψη 41).

11 Αποφάσεις της 24ης Μαΐου 2012, Formula One Licensing κατά ΓΕΕΑ (C-196/11 P, EU:C:2012:314, σκέψη 47), και της 8ης Νοεμβρίου 2016, BSH κατά EUIPO (C-43/15 P, EU:C:2016:837, σκέψη 67).

60. Δεύτερον, όπως επισημαίνει και η LR Health & Beauty Systems, από τη σκέψη 37 και από τις εισαγωγικές φράσεις της σκέψεως 43 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε, στις σκέψεις 39 έως 48, τη συγκεκριμένη χρήση της λέξεως «Cystus» επί της συσκευασίας των προϊόντων «Pilots Friend Immunizer®», «Immun44® Saft» και «Immun44® Kapseln».

61. Τρίτον, στο πλαίσιο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε το συμπέρασμα του τμήματος προσφυγών ότι η εν λόγω χρήση ήταν περιγραφική, δηλαδή δεν πληρούσε τις απαιτήσεις για τη χρήση σήματος.

62. Η επιχειρηματολογία αυτή στηρίζει τη διαπίστωση ότι ο G. Pandalis δεν είχε προβεί σε ουσιαστική χρήση του σήματος CYSTUS όσον αφορά τα εν λόγω τρία προϊόντα.

63. Πράγματι, κατά την εκτίμηση του ουσιαστικού χαρακτήρα της χρήσεως, πρέπει να ληφθεί υπόψη το σύνολο των γεγονότων και περιστάσεων που μπορούν να αποδείξουν το υπαρκτό της εμπορικής του εκμεταλλεύσεως, ιδίως η χρήση που θεωρείται δικαιολογημένη στον οικείο οικονομικό τομέα για τη διατήρηση ή δημιουργία μεριδίων αγοράς υπέρ των προϊόντων ή των υπηρεσιών που προστατεύει το σήμα [12].

64. Συναφώς, ως ουσιαστική χρήση μπορεί να αναγνωρισθεί μόνον η χρήση η οποία συνάδει με τη βασική λειτουργία του σήματος, που είναι η εγγύηση στον καταναλωτή ή στον τελικό χρήστη ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας της ταυτότητας προελεύσεως του προϊόντος ή της υπηρεσίας, αφού του δίνει τη δυνατότητα να διακρίνει, χωρίς κίνδυνο συγχύσεως, το εν λόγω προϊόν ή την υπηρεσία από αυτά που έχουν άλλη προέλευση [13].

65. Κατά συνέπεια, δεν απαιτείται κάθε χρήση του σήματος να πραγματοποιείται σύμφωνα με τη δηλωτική της προελεύσεως λειτουργία [14]. Επίσης, κάθε αποδεδειγμένη εμπορική εκμετάλλευση δεν πρέπει να θεωρείται, άνευ ετέρου, ως ουσιαστική χρήση του επίμαχου σήματος [15]. Αντιθέτως, το σήμα δύναται να αποτελέσει αντικείμενο χρήσεων που προσιδιάζουν σε άλλες λειτουργίες, όπως η λειτουργία που συνίσταται στην εγγύηση της ποιότητας ή η επικοινωνιακή, η επενδυτική ή η διαφημιστική λειτουργία [16].

66. Επομένως, ο τρόπος κατά τον οποίο έχει χρησιμοποιηθεί ένα σήμα μπορεί να εξακριβωθεί μόνο βάσει εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών. Τέτοια εκτίμηση όμως, όπως προαναφέρθηκε, αποκλείεται στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας.

3. Επί της καλύψεως άλλων προϊόντων

67. Στην ανωτέρω συλλογιστική θα μπορούσε να αντιταχθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο, στη σκέψη 50 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, διαπιστώνει ότι η χρήση του σήματος CYSTUS δεν μπορεί να αναγνωρισθεί σε σχέση με «τα άλλα προϊόντα στα οποία ο όρος “Cystus” χρησιμοποιούνταν αποκλειστικώς στις φράσεις “Cystus 52” ή “Cystus 052”, με ή χωρίς το σύμβολο “®”». Κατ’ αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο διευρύνει την εκτίμησή του πέραν των τριών προαναφερθέντων προϊόντων.

68. Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο αιτιολογεί την εν λόγω διαπίστωση στη σκέψη 47 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

12 Απόφαση της 11ης Μαρτίου 2003, Ansul (C-40/01, EU:C:2003:145, σκέψη 38).

13 Απόφαση της 11ης Μαρτίου 2003, Ansul (C-40/01, EU:C:2003:145, σκέψη 36), και της 9ης Δεκεμβρίου 2008, Verein Radetzky-Orden (C-442/07, EU:C:2008:696, σκέψη 13).

14 Απόφαση της 20ής Μαΐου 2014, Reber Holding κατά ΓΕΕΑ (C-414/13 P, EU:C:2014:812, σκέψη 54).

15 Απόφαση της 17ης Ιουλίου 2014, Reber κατά ΓΕΕΑ (C-141/13 P, EU:C:2014:2089, σκέψη 32).

16 Απόφαση της 8ης Ιουνίου 2017, W. F. Gözze Frottierweberei και Gözze (C-689/15, EU:C:2017:434, σκέψεις 42 και 45).

69. Στο σημείο εκείνο εξετάζει το κατά πόσον η χρήση του όρου «Cystus» στις φράσεις «Cystus 052» και «Cystus 52» πρέπει να αναγνωρίζεται ως χρήση του σήματος CYSTUS. Συναφώς, με βάση το άρθρο15, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α′, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως απόδειξη της ουσιαστικής χρήσεως σήματος θεωρείται και η απόδειξη του ότι το σήμα χρησιμοποιήθηκε υπό μορφή που διέφερε ως προς στοιχεία τα οποία όμως δεν μετέβαλαν τον διακριτικό χαρακτήρα του σήματος στην καταχωρισμένη του μορφή.

70. Το Γενικό Δικαστήριο όμως δεν δέχεται την περίπτωση αυτή για την ως άνω εξεταζόμενη χρήση, λόγω του ασθενούς διακριτικού χαρακτήρα του όρου «Cystus». Δηλαδή, ο συγκεκριμένος τρόπος χρήσεως είναι κατάλληλος να ενισχύσει αισθητά τον διακριτικό χαρακτήρα του σήματος. Ο διακριτικός χαρακτήρας, λοιπόν, θα μεταβαλλόταν, σε αντίθεση με όσα ορίζει το άρθρο15, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α′, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αιτιολόγηση αυτή, άλλωστε, συνάδει με τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τη χρήση σημάτων που αποτελούν τμήμα άλλων σημάτων [17].

71. Επομένως, οι επισημάνσεις του Γενικού Δικαστηρίου –κατά των οποίων δεν βάλλει ο G. Pandalis– στις σκέψεις 47 και 50 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως έχουν διαφορετικό αντικείμενο από τις σκέψεις 43 και 46 τις οποίες αμφισβητεί ο G. Pandalis. Οι εν λόγω επισημάνσεις, λοιπόν, δεν θέτουν εν αμφιβόλω την εκτίμηση του δεύτερου λόγου αναιρέσεως.

4. Ενδιάμεσο αποτέλεσμα

72. Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι εν μέρει –στον βαθμό που επιδιώκει την εκ νέου εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών– απαράδεκτος και, κατά τα λοιπά, αβάσιμος.

Δ. Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως – Το δικαίωμα ακροάσεως

73. Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, ο G. Pandalis διατείνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 23 έως 25 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, εφάρμοσε εσφαλμένως το άρθρο 75, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

74. Ο G. Pandalis υποστηρίζει ότι το τμήμα προσφυγών έκρινε όντως ότι το σήμα CYSTUS είχε περιγραφικό χαρακτήρα κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν του παρασχέθηκε όμως η δυνατότητα να λάβει θέση επί του ζητήματος αυτού.

75. Απεναντίας, στη σκέψη 24 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι το τμήμα προσφυγών *δεν* είχε αποφανθεί επί της υπάρξεως απόλυτων λόγων απαραδέκτου, δηλαδή σχετικά με το άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

76. Εάν η διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου είναι ορθή, δεν υπήρχε λόγος το EUIPO να ακούσει τη γνώμη του G. Pandalis σχετικά με το αν το σήμα CYSTUS είναι περιγραφικό κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

17 Απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 2016, Klement κατά EUIPO (C-642/15 P, EU:C:2016:918, σκέψη 29).

77. Επομένως, αυτός ο λόγος αναιρέσεως υποδηλώνει την αιτίαση ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν επανέλαβε ορθώς την αιτιολογία του τμήματος προσφυγών και τούτο συνιστά πλάνη περί το δίκαιο, δεδομένου ότι τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης δεν μπορούν, επ' ουδενί, να υποκαταστήσουν με τη δική τους αιτιολογία αυτήν του συντάκτη της προσβαλλόμενης πράξεως [18].

78. Όπως έχω επισημάνει ήδη σε άλλη υπόθεση, τούτο ακριβώς καθιστά εμφανή τον χαρακτήρα της προσφυγής ακυρώσεως ως ενδίκου βοηθήματος με το οποίο ασκείται μόνον έλεγχος νομιμότητας. Εκτός του πεδίου εφαρμογής της πλήρους δικαιοδοσίας (άρθρο 261 ΣΛΕΕ), ο δικαστής της Ένωσης δεν μπορεί να μεταρρυθμίσει την προσβαλλόμενη πράξη, αλλά πρέπει να την ακυρώσει αν και εφόσον η προσφυγή ακυρώσεως είναι βάσιμη (άρθρο 264, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ). Απόκειται στα θεσμικά ή λοιπά όργανα ή στους οργανισμούς της Ένωσης να λάβουν τα μέτρα που συνεπάγεται η ακυρωτική απόφαση (άρθρο 266, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ) [19].

79. Βεβαίως, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί, δυνάμει του άρθρου 65, παράγραφος 3, του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τόσο να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση όσο και να τη μεταρρυθμίσει, αλλά η εξουσία μεταρρυθμίσεως που αναγνωρίζεται στο Γενικό Δικαστήριο δεν σημαίνει ότι αυτό έχει την εξουσία να υποκαθιστά με τη δική του κρίση την κρίση του τμήματος προσφυγών του EUIPO ούτε να αποφαίνεται επί ζητήματος ως προς το οποίο δεν έχει ακόμη αποφανθεί το εν λόγω τμήμα [20].

80. Το τμήμα προσφυγών διαπίστωσε, στη σκέψη 32 της προσβαλλομένης αποφάσεως, «ότι η επιστημονική κοινή ονομασία ενός φυτού δεν συνιστά μόνον το όνομα του φυτικού γένους (και συνεπώς υπό ευρύτερη έννοια το όνομα προϊόντος ή περιγραφική ένδειξη κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', [του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης] […]), αλλά περιγράφει και τα αγαθά των οποίων το βασικό συστατικό παράγεται από φυτά του γένους αυτού».

81. Επίσης, κατά τη σκέψη 34 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η προσθήκη του συμβόλου «®» «έχει την έννοια ότι [ο G. Pandalis] γνωστοποιεί, εν τέλει, κατά τη διαφήμιση του προϊόντος, ότι έχει αποκτήσει δικαίωμα σήματος επί περιγραφικής ενδείξεως […]».

82. Πράγματι, οι επισημάνσεις αυτές μπορούν να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι το τμήμα προσφυγών κρίνει ότι το σήμα CYSTUS είναι περιγραφικό κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

83. Εντούτοις, η ερμηνεία αυτή δεν είναι υποχρεωτική.

84. Έτσι, το τμήμα προσφυγών εξειδικεύει τη διαπίστωσή του στη σκέψη 32 της προσβαλλομένης αποφάσεως διευκρινίζοντας ότι μια κοινή ονομασία συνιστά «υπό ευρύτερη έννοια» περιγραφική ένδειξη κατά την έννοια του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τούτο όμως υποδηλώνει ότι μόνον ένας όρος ο οποίος είναι περιγραφικός υπό στενή έννοια πληροί κατ' ανάγκη και τις προϋποθέσεις του εν λόγω κανόνα και το αντίστοιχο σήμα θα έπρεπε να ακυρωθεί.

85. Επιπλέον, οι επισημάνσεις στη σκέψη 34 της προσβαλλομένης αποφάσεως συνιστούν μάλλον ερμηνεία της επικοινωνίας του δικαιούχου του σήματος παρά διαπίστωση του τμήματος προσφυγών για τη σημασία της χρήσεως του συμβόλου «®».

18 Απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2000, DIR International Film κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-164/98 P, EU:C:2000:48, σκέψεις 38 και 48), και της 21ης Ιανουαρίου 2016, Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής (C-603/13 P, EU:C:2016:38, σκέψη 73).

19 Προτάσεις μου επί της υποθέσεως Frucona Košice κατά Επιτροπής (C-73/11 P, EU:C:2012:535, σημεία 92 και 93).

20 Αποφάσεις της 5ης Ιουλίου 2011, Edwin κατά ΓΕΕΑ (C-263/09 P, EU:C:2011:452, σκέψη 72), της 21ης Ιουλίου 2016, Apple and Pear Australia και Star Fruits Diffusion κατά EUIPO (C-226/15 P, EU:C:2016:582, σκέψη 67).

86. Επομένως, η ερμηνεία της προσβαλλομένης αποφάσεως από το Γενικό Δικαστήριο είναι εύλογη και δεν μπορεί να διαπιστωθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο υποκατέστησε με τη δική του αιτιολογία την αιτιολογία του τμήματος προσφυγών κατά τρόπο απαράδεκτο.

87. Ως εκ τούτου, το κύριο επιχείρημα του G. Pandalis σε σχέση με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως πρέπει επίσης να απορριφθεί. Δεδομένου ότι το τμήμα προσφυγών, σύμφωνα με τις εύλογες διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου, δεν αποφάνθηκε σχετικά με την ύπαρξη απόλυτου λόγου απαραδέκτου βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού για το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν επιβαλλόταν να ακουσθεί ούτε η γνώμη του G. Pandalis επί του ζητήματος αυτού.

88. Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος.

VI. Επί των εξόδων

89. Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν η αίτηση αναιρέσεως απορρίπτεται ως αβάσιμη, το Δικαστήριο αποφαίνεται επί των εξόδων. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

90. Δεδομένου ότι ο G. Pandalis ηττήθηκε και το EUIPO, καθώς και η LR Health & Beauty Systems είχαν υποβάλει σχετικό αίτημα, ο G. Pandalis πρέπει να καταδικαστεί στα έξοδά τους[21].

VII. Πρόταση

91. Επομένως, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει τον Georgios Pandalis στα δικαστικά έξοδα.

21 Βλ. αποφάσεις της 26ης Ιουλίου 2017, Staatliche Porzellan-Manufaktur Meissen κατά EUIPO (C-471/16 P, EU:C:2017:602, σκέψη 65), και της 19ης Απριλίου 2018, Fiesta Hotels & Resorts κατά EUIPO (C-75/17 P, EU:C:2018:269, σκέψη 71).